

формування за наявними зразками, коли людина конструює себе як професіонала, привласнюючи наявні у професійній спільноті цінності, норми поведінки, а також способи і форми професійної діяльності; як перехід до самовдосконалення на основі досягнутого фахівцем певного особистого і професійного рівнів, коли він виявляє здатність розвивати себе і покращувати навколишнє, удосконалюючи свою професійну діяльність, створюючи нове. Обидва аспекти об'єднує те, що у людини з'являються нові можливості для професійного розвитку і самовдосконалення. Появі цих можливостей значною мірою сприяє опанування студентом механізму рефлексії та наявність у нього певним чином сформованих рефлексивних здатностей, які уможливають свою професійну рефлексію майбутнього фахівця, а високий рівень її сформованості є показником переходу до розвитку професійної діяльності на особистісно-смысловому рівні, чинником актуалізації потреб саморозвитку професійної діяльності.

Отже, професійне становлення і професійна підготовка невід'ємно пов'язані з розвитком рефлексії, яка детермінує здатність особистості переорієнтувати власну життєдіяльність у предмет практичного перетворення, що веде до вищої форми – професійної самореалізації та самовдосконалення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Марусинець М. Професійна рефлексія майбутнього вчителя початкових класів : теорія та практика формування : монографія / М. М. Марусинець; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника. – Івано-Франківськ, 2012. – 420 с.

2. Щедровицкий Г. П. Мышление. Понимание. Рефлексия / Георгий Петрович Щедровицкий. – М. : Наследие ММК, 2005. – 800 с.

ОСОБИСТІСНА АКТИВНІСТЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Михайлишин У.Б.

Особистісна активність студентської молоді в освітньому процесі, зокрема процес функціонування цінностей в студентських групах, який відбувається в складних реаліях трансформаційного соціуму, висуває нові вимоги до системи освіти. Модель майбутнього фахівця, випускника сучасного вузу, ґрунтується на якісно новому співвідношенні професійного та громадянського розвитку, передбачає концентрацію уваги на формуванні якостей, які забезпечують соціально-психологічну компетентність, що віддзеркалює здатність до ефективного входження в спільноту, вміння співпрацювати, та передусім потребує визначення оптимальних умов формування суспільно-значущих цінностей. Натомість традиційна освітня практика системно ще недостатньо орієнтована на процес формування ціннісних орієнтацій студентства в умовах освітньої взаємодії (Г. Балл, В. Кремень, С. Максименко, Г. Селевко, М. Тоба, Н. Чепелева, Д. Чернілевський, І. Якиманська та ін.). Визначено, що вектор соціально-психологічного дослідження функціонування цінностей в студентських групах доцільно спрямовувати на вивчення та аналіз даного явища з позиції системного підходу, який дозволяє розглянути виникнення, прийняття та збереження цінностей в системі "студент – група", вивчення групових цінностей як соціально-психологічної категорії, що сприяють повноцінному функціонуванню групи як єдиного суб'єкта діяльності та взаємодії.

Показано, що започаткування і концептуалізація С. Максименком наукової думки щодо генези психічних властивостей особистості призвели до зміни дослідницької парадигми з відстеження закономірностей розвитку окремих елементів психіки в напрямку вивчення своєрідної інтегрованої єдності – особистості у процесі її безперервного становлення й розвитку, які відбуваються в режимі активного міжособистісного спілкування, зокрема в студентських групах у варіанті освітньої взаємодії.

Визначено, що сутнісні ознаки соціальної взаємодії притаманні саме освітній взаємодії, що є цілісним і системним явищем, на яке впливає соціальний контекст навчання та научіння, детермінований соціальними інститутами через систему ціннісних, нормативних, рольових, статусних приписів. Показано, що освітня взаємодія має також ознаки соціально-психологічної взаємодії, в якій загальні аспекти освітньої діяльності конкретизуються у спілкуванні та безпосередніх міжособистісних стосунках.

Проте, одним із пріоритетних завдань дієвості освітньої взаємодії є розкриття мережі сутнісних ознак, глибинних зв'язків і субстанційних властивостей соціо-психоструктури особистості студента, включеного в студентську групу, з метою віднайдення ефективних шляхів для налагодження успішної, плідної та результативної діяльності в напрямку оптимізації функціонування цінностей в ній.

Зазначене актуалізує визначення соціально-психологічної специфіки взаємодії особистості студента та цінностей групи в освітньому середовищі вищого навчального закладу на основі використання системних (Б. Ананьєв, П. Анохін, В. Ганзен, Б. Ломов, С. Максименко, В. Мерлін, В. Семиченко, Г. Щедровицький та ін.) концептуальних побудов, у яких враховується багатомірність та багаторівневість явищ, які розглядаються.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГОТОВНОСТІ МОЛОДШИХ ПІДЛІТКІВ ДО ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Мішкулинець О.О.

Одним із пріоритетних завдань модернізації шкільної освіти в Україні є організація профільного навчання. Поняття "профільне навчання" учені розглядають різнопланово, як: реалізацію особистісно орієнтованого навчального процесу, як педагогічний процес, спрямований на професійне самовизначення учнів спеціально організовану форму пізнавальної діяльності учнів, яка спрямована на інтелектуальний розвиток учнів (з огляду на індивідуальні особливості, бажання, соціальний досвід особистості), й передбачає зміни у змісті структуруванні навчального матеріалу, добору форм і методів навчання відповідно до можливостей і прагнень дітей; як форма диференційованого навчання, за якої створюються сприятливі умови для врахування індивідуальних особливостей та задоволення інтересів і потреб учнів, з'являються можливості для особистісної самореалізації, формується орієнтація на той чи інший вид майбутньої діяльності.

Готовність молодшого підлітка до вибору профілю навчання розуміємо як особистісне утворення молодшого підлітка, яке включає знання про напрями профілю підготовки, мотиви їх вибору, способи подолання перешкод у виборі напрямку профілю, розуміння значення навчання за певним напрямом його профілізації.

Готовність молодшого підлітка до профільного навчання формується відповідно до вікових можливостей і має такі ознаки: сприяє формуванню мотивів подолання як зовнішніх, так і внутрішніх перешкод при виборі профілю навчання та уможливіє цілеспрямоване вирішення завдань, що виникають передбачає наявність у суб'єкта соціальної активності, володіння відповідними знаннями, уміннями і навичками, розвиненістю його індивідуальних рис; вдовольняє потребу особистості в здатності свідомо приймати рішення і керувати власною поведінкою. Зрештою, готовність учня до профільного навчання сприяє економії внутрішньо-особистісних ресурсів, дає змогу уникнути негативних явищ, пов'язаних з дезадаптацією у старшій школі.

На формування готовності молодших підлітків до профільного навчання впливають їхні психологічні особливості. Серед них доцільно виокремити ті, що піддаються корегувальним впливам за допомогою психолого-педагогічних методів і форм організації навчальної діяльності.

Авторські анкети: "Моє подальше навчання" – для виявлення готовності до вибору напрямку профільного навчання; "Психологічні особливості учня" – для виявлення тих